

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR-4101-004-06/2014
P/14/124

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 55 11, F +48 22 444 57 73
krr@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/124 – Skuteczność przyjętych procedur i podejmowanych działań w celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kontrolerzy Witold Brzychcy, główny specjalista kp., na podstawie upoważnienia do kontroli nr 91264 z dnia 4 września 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Łosicach ul. Myśliwska 1, 08-200 Łosice.

Kierownik jednostki kontrolowanej Wioleta Grabowska od 7 lipca 2014 r.; Krzysztof Garczyński w okresie od 20 marca 2014 r. do 6 lipca 2014 r.; Bogusław Kuśmierczyk w okresie od 1 września 2011 r. do 19 marca 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

 Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łosicach dla zabezpieczenia obszar powiatu łosickiego przed wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (ASF).

Opracowano plan gotowości zwalczania tej choroby oraz realizowano program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń.

Zorganizowano i przeprowadzono spis stad oraz zwierząt po stwierdzeniu zakażeń ASF w Polsce.

Wydawano pozwolenia i świadectwa zdrowia dla przemieszczanych świń.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmierne utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętych kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zabezpieczenie Polski przed wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (ASF)

Opis stanu faktycznego

Stosownie do art. 54 ust. 1 z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (zwanej dalej uozz), Powiatowy Lekarz Weterynarii (PLW) opracował w dniu 15 września 2010 r. Plan gotowości zwalczania ASF. Plan ten został zatwierdzony w dniu 13 grudnia 2010 r. przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii. W Planie określono m.in. strukturę i organizację zespołu kryzysowego oraz plan szkoleń pracowników Inspekcji Weterynaryjnej.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 479-484, 614-619)

W 2013 r., w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Łosicach realizowano program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej².

Koszty realizacji tego Programu w 2013 r. wyniosły łącznie 50.055,83 zł, w tym koszty analiz (test PCR) – 43.225 zł, koszty pobrania próbek (od 29 świń żywych, 8 świń padłych, 134 sztuk dzików odstrzelonych i 4 sztuk dzików padłych) – 3.142,28 zł, koszty wydruku ulotek informacyjnych – 662,97 zł, koszty zakupu środków dezynfekcyjnych – 435,20 zł. Pozostałe koszty wyniosły 2.590,38 zł.

Program był kontynuowany w 2014 r.³ W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 30 września 2014 r. na jego realizację wykorzystano łącznie 80.182,49 zł, w tym 28.400,70 zł na wynagrodzenia lekarzy weterynarii i koszty związane z przeprowadzeniem spisu i badań klinicznych świń, 24.953,08 zł w związku z pobraniem próbek od 93 sztuk dzików odstrzelonych i 7 sztuk dzików padłych i przeprowadzeniem ich analizy, 26.092,92 zł na zakup mat dezynfekcyjnych, materiałów epizootycznych, zestawów sekcyjnych i odzieży ochronnej jednorazowego użytku. Pozostałe koszty wyniosły 735,79 zł.

(dowód: akta kontroli str. 547-548)

W okresie od 10 sierpnia 2013 r. do 19 lutego 2014 r., lekarze z Powiatowego Inspektoratu Weterynarii (PIW) w Łosicach przeprowadzili 69 kontroli, w tym 32 kontrole dotyczące spełniania minimalnych warunków utrzymania zwierząt oraz higieny produkcji, 26 kontroli podmiotów zajmujących się skupem zwierząt (w tym świń) oraz 11 kontroli gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną.

(dowód: akta kontroli str. 207, 446)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łosicach w badanym obszarze.

² Program został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 2014 r. (Dz. U. z 2014, poz. 115).

³ Program stanowił załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie wprowadzenia w 2014 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. z 2014, poz. 996).

2. Działania PLW w Łosicach po stwierdzeniu wirusa ASF na terenie Polski

Opis stanu faktycznego

Decyzją wykonawczą Komisji nr 2014/100/UE z dnia 18 lutego 2014 r. dotyczącą niektórych tymczasowych środków ochronnych w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w Polsce⁴, powiat łosicki uznany został za obszar zakażony afrykańskim pomorem świń. Decyzją wykonawczą Komisji nr 2014/178/UE z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich⁵, obszar powiatu łosickiego został uwolniony od ograniczeń związanych z występowaniem ASF.

W dniu 20 lutego 2014 r., Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łosicach wydał rozporządzenie w sprawie zarządzania środkami w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagrożeniem wystąpienia afrykańskiego pomoru świń⁶. Rozporządzenie zostało podane do publicznej wiadomości na tablicach ogłoszeń w Urzędach Gmin, Starostwie Powiatowym oraz umieszczone na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej PIW. Określone w wydanym rozporządzeniu PLW nakazy i zakazy dotyczyły m.in. stosowania w gospodarstwach środków bioasekuracji, zaopatrywania zwierząt w świadectwa zdrowia oraz zakazu przemieszczania świń bez zgody PLW. Zakazano także urządzania polowań oraz odłowu zwierząt łownych bez zgody powiatowego lekarza weterynarii.

(dowód: akta kontroli str. 54-59)

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łosicach – zgodnie z art. 54 uozz – w dniu 20 lutego 2014 r., zarządzeniem nr 2, powołał Powiatowy Zespół Kryzysowy, w skład którego weszli urzędowi lekarze weterynarii. Na Posiedzeniach Zespołu Kryzysowego (w dniach 21 lutego, 25 lutego i 3 marca 2014 r.) zostały przeprowadzone szkolenia lekarzy weterynarii w zakresie zagadnień związanych z ASF.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 479-482, 614-619)

W dniu 21 lutego 2014 r., Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łosicach – na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁷ – w drodze decyzji administracyjnej, nakazał 12 lekarzom weterynarii wykonanie, w okresie od dnia 22 lutego do dnia 28 lutego 2014 r., we wszystkich gospodarstwach utrzymujących świnie, spisu zwierząt oraz badania klinicznego świń.

W wyniku realizacji decyzji PLW, lekarze weterynarii sporządzili łącznie 1.963 protokoły. Wydatki na realizację ww. zadań wyniosły łącznie 28.400,70 zł.

Uwagi dotyczące badanej działalności

W 197 protokołach spośród 1.963, tj. w 10% protokołów, nie podano wyników badania klinicznego świń, a w 14 protokołach nie zawarto informacji o liczbie świń utrzymywanych w wizytowanych gospodarstwach. Z wyjaśnień wynika, że było to spowodowane nierzetelnym wypełnieniem protokołów przez wyznaczonych lekarzy weterynarii. W badanych stadach nie stwierdzono objawów nasuwających podejrzenie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń.

(dowód: akta kontroli str. 83, 84-89, 90-105, 106-121, 444, 576-584, 620-625)

⁴ Dz. U. UE L Nr 50 z 20 lutego 2014 r., s. 35 – wygaśnięcie z dniem 14 marca 2014 r.

⁵ Dz. U. UE L Nr 95 z 29 marca 2014 r., s. 47 ze zm.

⁶ Rozporządzenie zostało uchylone przez PLW w dniu 26 lutego 2014 r.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744 ze zm.

Opis stanu
faktycznego

Na wniosek PLW w Łosicach, Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) przekazało w dniu 24 lutego 2014 r. wykaz gospodarstw utrzymujących świnie oraz dane o liczbie zwierząt w poszczególnych stadach. Według tych danych – na dzień 1 lutego 2014 r. – na obszarze powiatu łosickiego znajdowały się 1.832 stada świń o łącznej liczebności 101.649 sztuk. W wyniku spisu przeprowadzonego w dniach 22 – 28 lutego 2014 r. ustalono, że na terenie powiatu łosickiego znajdowały się 1.963 stada trzody chlewnej o łącznej liczebności 81.102 sztuki.

Po dokonaniu spisu stad i zwierząt w lutym 2014 r., do zakończenia czynności kontrolnych NIK nie wnioskowano do Powiatowego Biura ARiMR w Łosicach o dokonanie korekt lub uzupełnienie danych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych z gatunku świnie, wynikającego z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie wykonywania nadzoru w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz podmiotów prowadzących rejestr koniowatych, a także dokonywania zmian w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych, rejestrach koniowatych i centralnej bazie danych koniowatych⁸.

Z wyjaśnień wynika, że nie wnioskowano do Biura Powiatowego ARiMR o dokonanie zmian w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ), ponieważ dane „zawarte w tym rejestrze ciągle, z różnych przyczyn, są obciążone pewnym błędem co do ich aktualności, szczególnie odnośnie ilości świń przebywających w siedzibach stad. O niedoskonałościach w funkcjonowaniu systemu IRZ w zakresie danych dotyczących świń mają świadomość obie strony (zarówno IW jak i ARiMR) więc nie uznano za konieczne informowanie o ujawnionych po przeglądzie gospodarstw rozbieżnościach...”.

(dowód: akta kontroli str. 74-76, 81, 568-569)

Stosownie do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2014 r., w okresie od 26 lutego do 30 marca 2014 r. PLW w Łosicach wydał łącznie 470 pozwoleń na przemieszczenie 14.277 sztuk trzody chlewnej. Urzędowi lekarze weterynarii wydali w tym okresie 458 świadectw zdrowia dla 13.970 sztuk świń objętych badaniem.

W okresie od 26 lutego 2014 r. do 30 marca 2014 r. za zgodą PLW na teren powiatu łosickiego wprowadzono 33 sztuki świń spoza obszaru objętego ograniczeniami.

(dowód: akta kontroli str. 154-194, 447- 448)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W dniu 20 stycznia 2014 r. ze stada w powiecie łosickim dokonano przemieszczenia czterech sztuk świń do stada w położonego w powiecie bialskim bez wymaganego świadectwa zdrowia zwierząt. Z wyjaśnień wynika, że właściciel stada nie zgłosił PLW zamiaru sprzedaży zwierząt.

W dniu 4 marca 2014 r. dokonano przemieszczenia 760 świń do stada w powiecie bialskim bez wydanego pozwolenia. Świadectwo zdrowia dla tych zwierząt zostało wydane 4 marca 2014 r. przez urzędowego lekarza weterynarii.

Według wyjaśnień PLW w Łosicach nie wydano pozwolenia na przemieszczenie „z uwagi na fakt, iż zgłoszone przemieszczenie odbywało się w obrębie strefy z ograniczeniami (...) najistotniejszy jest fakt, że przemieszczenie odbywało się po korespondencji między właściwymi powiatowymi lekarzami weterynarii (za ich wiedzą i zgodą)”.

(dowód: akta kontroli str. 165-194, 215-218, 438-439, 453, 567-575, 485-492, 608-613)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łosicach w badanym obszarze.

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 64, poz. 400 ze zm.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Wobec niestwierdzenia nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania ustaleń kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 24 listopada 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dyrektor Departamentu

Kontroler

Witold Brzychcy
Główny specjalista kontroli państwowej

Waldemar Wojnicz

.....
Podpis

.....
Podpis